

Ioan Fruma

Grigorie T. Marcu

PROCESUL
MĂNTUITORULUI
STUDIU JURIDIC ȘI TEOLOGIC

Cuvânt înainte

Pr. Prof. Dr. VASILE MIHOC

Apare cu binecuvântarea ÎPS Dr. Laurențiu Streza,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Editura Andreiana
Sibiu, 2017

CUPRINS

Cuvânt înainte (Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc)..... 5

I. PARTEA JURIDICĂ

Introducere.....	39
Izvoarele.....	41
Scrieri despre proces.....	51
Situația politică și administrativă.....	61
Jurisdicția romană în Iudeea.....	64
Jurisdicția evreilor în Iudeea.....	70
Probleme de drept.....	73
Pregătirea procesului Mântuitorului.....	81
Arestarea.....	88
Interogatoriul luat de Anna.....	96
Ședința Sanhedrinului.....	100
Mărturiile mincinoase.....	106
Interogatoriul luat de Caiafa.....	116
Sentița Sanhedrinului.....	125
A doua ședință.....	146
Interogatoriul luat de Pilat.....	152
Mântuitorul în fața lui Irod.....	165
Mântuitorul din nou în fața lui Pilat.....	167
Executarea.....	180
Hotărârea lui Pilat.....	183
Evanghelia lui Petru.....	191
Actele lui Pilat.....	199
Reconstituirea juridică a procesului.....	212
Încheiere.....	216

II. PARTEA TEOLOGICĂ

Puncte de vedere	221
Examenul textelor	223
Preistoria biblică a Procesului Mântuitorului	267
Aspectul istorico-religios al Procesului Mântuitorului	277
Martorii nevinovăției lui Iisus	311
Putea să fie altfel?	333
Consecințele Procesului Mântuitorului	339
Bibliografie	343

Ioan Fruma

PARTEA
JURIDICĂ

Legile și judecătorii

Introducere

„Iar dreptul din credință va fi viu, Sf. Pavel.”
(Romani 1, 17)

Cea mai mare dramă pe care omenirea a avut prilejul să o vadă te cutremură în măreția ei, te impresionează sufletește în grandoarea ei unică. Pentru cercetătorul obiectiv – fie el teolog, istoric sau jurist –, ultimele zile din viața Mântuitorului sunt atât de pilduitoare și emoționante, încât pe drept cuvânt s-a spus că fiecare minut din acele zile reprezintă pentru omenire mai mult decât secole de istorie și civilizație.

De aceea, oricine vrea să cerceteze și să descrie procesul Mântuitorului va trebui să-l privească în primul rând prin prisma credinței, și în al doilea rând din punctul de vedere al unor proceduri penale reci și seci. Pentru cel care nu este pătruns de puterea binefăcătoare a credinței, ceea ce s-a întâmplat în fața Sanhedrinului din Ierusalim și a procuratorului Ponțiu Pilat nu va putea fi înțeles și tălmăcit niciodată, fiindcă nu prin articole și paragrafe de lege, nici prin date istorice și arheologice se vor putea explica patimile Mântuitorului.

Iată de ce am crezut necesară colaborarea juristului cu a teologului; materialul adunat, cercetat și comentat de jurist va fi interpretat și comentat de teolog. Numai prin această îmbinare a juridicului cu teologicul, vom putea căpăta o privire mai completă asupra procesului Mântuitorului. Ultimul cuvânt îl are în această chestiune tot teologul.

De aceea, juristul va trebui să se mărginească să caute și să cerceteze izvoarele legilor de pe atunci, să studieze situația po-

litică și administrativă, dreptul penal și procedura aplicabilă și, în sfârșit, pe baza constatărilor făcute, să încerce o reconstituire juridică a faptelor întâmplare în fața Sanhedrinului și a procuratorului roman.

Menirea juristului este deci de a cerceta omenescul din acest proces, legile omenești, procedura și oamenii care le-au aplicat.

Figura Mântuitorului nu trebuie și nu poate fi cercetată din acest punct de vedere.

În fața Mântuitorului, o singură preocupare trebuie să predomină: credința; un singur sentiment să existe: smerenia.

Credincioși și smeriți, trebuie să ne plecăm cu toții în fața Aceluia, căruia oamenii timpului I-au făcut proces și, răstignindu-L, au căutat să-I aplice Lui, Celui deasupra legilor, firavele orânduirii omenești.

Izvoarele

Izvoarele canonice trebuie să primeze. Cele patru Evanghelii sunt singurele izvoare pe baza cărora se poate reconstitui procesul Mântuitorului.

În privința izvoarelor necreștine, *Analele* lui Tacitus (15, 44) amintesc numai că „*auctor nominis eius Christus Tiberio imperitante per procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat*”, deci: „autorul numelor lor (creștinilor), Hristos, a fost condamnat supliciului sub domnia lui Tiberiu de către procuratorul Ponțiu Pilat”. Prin acest pasaj al istoricului roman, care aproape în unanimitate este acceptat de autori ca autentic, se confirmă în mod cert, din izvor latin, că procesul Mântuitorului a avut loc în timpul procuratorului Ponțiu Pilat¹.

Acest pasaj din Tacit, incomod pentru cei care contestă Evangheliile, este mărturia cea mai prețioasă dintre izvoarele necreștine. Obiectivitatea și exactitatea istoricului latin este cunoscută. Slabele argumente ale lui Arthur Drews, care-l contestă în întregime pentru a putea înlătura acest pasaj din anale, nici nu merită să fie combătute în acest loc².

Dar în afară de Tacit există o serie întreagă de alți autori necreștini din primele secole ale creștinătății, care amintesc de Mântuitorul și de primii creștini³.

---

¹ Vezi: Maurice Goguel, *Jésus de Nazareth, Mythe ou histoire*, Paris, 1925, p. 45, unde arată că numai Hochart și Drews consideră fictiv pasajul lui Tacit.

² Vezi, în privința argumentelor contra lui Drews cu privire la Tacit: H. von Soden, *Hat Jesus gelebt?*, Berlin, 1910; A. Jülicher, *Hat Jesus gelebt?*, Marburg, 1910, p. 17; F. Loofs, *Wer war Jesus Christus?*, Halle, 1916, p. 29, unde autorul susține că ar exista totuși un dubiu cu privire la autenticitatea textului lui Tacit.

³ Astfel: Suetoniu (69-141), Plinius Secundus (62-117), Epictet (mort la 117), Lucian, Aristides (mort la 185), Galenus (135-200), Lampadius,

Flavius Josephus, vestitul istoric evreu, amintește în „Antichitățile evreiești” de două ori despre Iisus Hristos, În cartea a XVIII-a, par. 3, scrie următoarele: „În acest timp a apărut Iisus, om erudit, dacă ar trebui să-l numim om. Fiindcă el a îndeplinit lucruri minunate, a fost stăpânul celor care primeau cu plăcere adevărul și a convins pe mulți evrei și de asemenea pe mulți eleni. Acesta era Hristosul. În urma denunțării conducătorilor națiunii noastre, Pilat l-a condamnat la cruce, însă cei care l-au iubit de la început nu au încetat de a-l venera, fiindcă el a apărut în a treia zi reînviat, cum vestiseră profeții divini, atât în această privință, cât și despre alte minuni. Și azi mai există încă secta care, după el, a primit numele de creștini”.

Textul acesta, cuprins în manuscrisele originale din secolul al XI-lea, fiindcă altele mai vechi nu avem, a fost considerat de majoritatea autorilor ca apocrif⁴, sau cel puțin modificat ulterior. S-a spus că autorul lui poate fi numai un creștin, deci *Flavius Josephus* ar fi trebuit să fie creștin pentru a-l scrie în forma actuală.

Pentru studiul nostru, pasajul amintit conține două constatări: în primul rând că Iisus Hristos a fost denunțat de către conducătorii evrei și, în al doilea rând, că Pilat l-a condamnat la răstignire. Însă această amintire atât de laconică a procesului – de exemplu, faptul că se tace complet cu privire la dezbaterile în fața Sanhedrinului – ne face să credem, fără să mai invocăm o mulțime de alte considerente amintite de alți autori, că pasajul este interpolat. *Flavius Josephus*, dacă l-ar fi scris, în primul rând l-ar fi scris altfel, iar în al doilea rând ar fi adăugat o seamă

Dio Cassius, Himerius, Libanius, Amianus, Marcellinus, Eunapius, Celsius, Porfirius, Hierokles, Iulianus. Textele acestor autori necreștini sunt reproduse și comentate cu oarecare tendință de R. von der Alm, *Die Urtheile heidnischer und jüdischer Schriftsteller der vier ersten christlichen Jahrhunderte über Jesus und die ersten Christen*, Leipzig, 1864, p. 11-100.

⁴ Vezi bibliografia cea mai completă în Schürer, *Geschichte des jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi*, I, p. 475 și 544-549.

de precizări și amănunte, pe care, ori de câte ori are ocazia, le amintește în restul scrierii sale.

Se pare însă că, dacă eliminăm din textul citat probabilele interpolațiuni ulterioare, putem ajunge la un text care se prea poate să poarte pecetea autenticității. Acest text ar fi următorul: „În acest timp a apărut Iisus... pe care în urma denunțării conducătorilor națiunii noastre, Pilat l-a condamnat la cruce... Și azi mai există încă secta care, după el, a primit numele de creștini”⁵.

Al doilea text, în cartea a XX-a, par. 200, cuprinde următoarele: „Ananus a reunit Sanhedrinul și a dispus aducerea fratelui lui Iisus, supranumit Hristos și alții sub acuza ilegalității și a făcut să fie omorâți cu pietre”. Textul se referă deci la procesul lui Iacob, judecat numai de către Sanhedrin în frunte cu marele preot Ananus, după legile evreiești, după moartea lui Festus și înainte ca succesorul său, Albinus, să-și fi ocupat postul⁶.

Tot lui Flavius Josephus i se atribuie un text care se găsește numai în versiunea slavă a lui „De bello judaico”. Textul este următorul – IV, 11: „Și mulți din popor l-au urmat și i-au primit învățăturile. 12. Și mulți au crezut că astfel vor putea elibera semințiile evreiești, din mâinile romanilor. 13. El avea însă obiceiul să se afle mai ales în fața orașului, pe Muntele Măslinilor. 14. Acolo a și lecuit oameni. 15. S-au adunat în jurul lui 150 de ucenici, iar din popor o mulțime. 16. Văzând puterea sa, că prin cuvântul său îndeplinea tot ce voia, i-au poruncit ca să meargă în oraș și să doboare pe soldații romani și pe Pilat și să

⁵ G. Volkmar, în: *Jesus Nazarenus*, Zürich, 1882, p. 370, admite acest text ca autentic; tot astfel, un interesant studiu cu argumente pentru autenticitatea textului lui Flavius Josephus al savantului nonagenar D. Chwolson, *Über die Frage ob Jesus gelebt hat*, Leipzig, 1910, p. 7. Contra autenticității: R. von der Alm, *op. cit.*, p. 106; F. Loofs, *op. cit.*, p. 15 admite dubiul; Renan, în: *Vie de Jesus*, admite retușarea ulterioară a textului care e autentic; Sterie Diamandi, *Fiul lui Dumnezeu, Fiul omului*, vol. I, p. 14, este de aceeași părere.

⁶ A. Jülicher, *op. cit.*, p. 19, admite autenticitatea acestui text.